

Biodiversitetstjek

Solskin I/S v/ Lolke van Mulligen

CVR.: 34815461

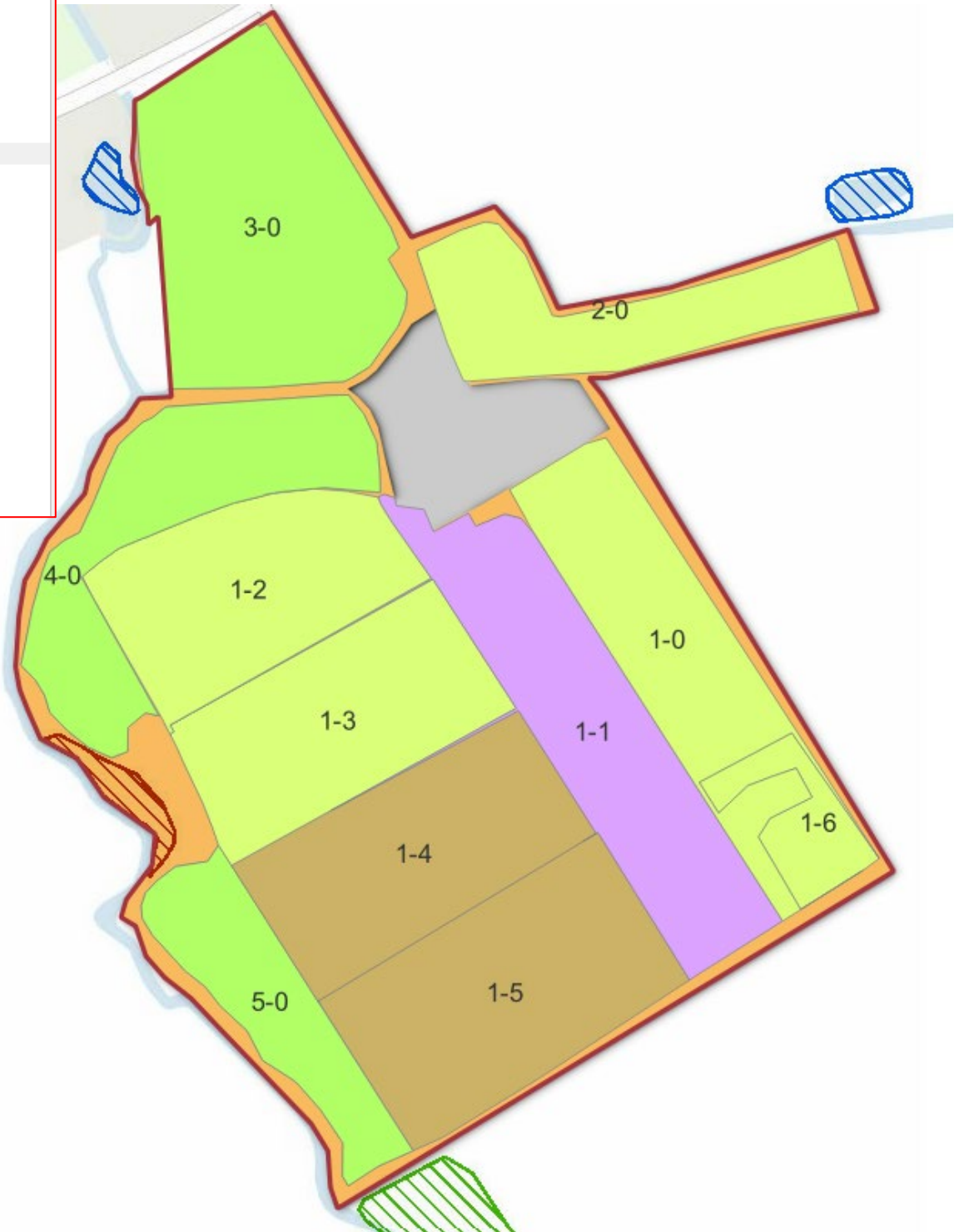
16. oktober 2023

Solskin

CVR: 34815461

- ekstra lag
- BES_STEN_JORDDIGER
- BES_NATURTYPER
  - Ingen
  - Eng
  - Hede
  - Mose
  - Overdrev
  - Strandeng
  - Sø
- Natura 2000 områder
- Ejendomsgrænse
- samlelag
  - Landskabsselement
  - Permanent græs
  - Anlæg
  - Skov
  - Mark i omdrift
- marker
  - græs
  - Vårafgrøde
  - permanent
  - Vinterafgrøde
  - Brak
  - Andet
- anlæg
- skov

Christoffer Grønne
Konsulent, Klima- og Natur
+45 40 54 10 97 | chrg@icoel.dk

Referat – biodiversitetstjek for Lolke van Mulligen

Stamoplysninger

Navn	Lolke van Mulligen
Adresse	Ødisvej 45
Postnr. og by	6070 Christiansfeld
E-mail	solskin@solskin.biz
Tlf. Nr.	42538083
CVR Nr.	34815461
Dato	16.10.2023

Nuværende drift

Lolke van Mulligen		Hektar	Procent
TOTALAREAL		6.29	100.00
ANLÆG:		0.30	4.77
SKOV/NATUR:		-	0.00
BRUTTOAREAL:		5.99	95.23
Aomdrift		3.86	64.44
Agræs	Baseline = 8 pct.	1.55	25.88
Aelement	Baseline = 6 pct.	0.58	9.68
Oomdrift		3,255	
Ogræs		1,079	
Oelement		4,215	
nomdrift		9	
ngræs		3	
nelement		12	
O:Aomdrift	Baseline = 200	843.3	
O:Agræs	Baseline = 300	696.1	
O:Aelement	Baseline = 2500	7267.2	
Avinterkorn		-	
Avårkorn		1.19	
Aomdriftsgræs		2.05	
Aandet		0.62	
4 pct. areal		0.15	

Kort beskrivelse af ejendommen

Biodiversitetstjekket omfatter ét cvr-nr. Lolke van Mulligen har drevet bedriften på Ødisvej siden 2013, økologisk siden 2013. Bedriften dækker samlet set lidt over 6,3 hektar jord, hvoraf ca. 6 hektar indgår i markplannerne. På markerne dyrkes meget blandet – korn, græs, frugt, grøntsager. Derudover er der et blandet dyrehold af malkekvæg, fjerkræ, grise, får. Kød og grønt afsættes via gårdsalg, torvesalg og på egen hjemmeside.

Ejendommens beskyttede arealer.

Biodiversitetstjekket omhandler primært de spørgsmål og ønsker ejeren har til udviklingen af bedriftens natur. Men al naturrådgivning må tage udgangspunkt i den natur, der allerede findes på ejendommen, så derfor oplistes herunder de arealer på bedriften, der er udpeget af myndighederne med særlige beskyttelseshensyn.

Natura 2000:

Hvor på bedriften:

Der er ikke arealer på ejendommen, som er udpeget til Natura 2000

Læs om hvad du må og ikke må på dine udpegede Natura 2000-områder her:

[natura2000104119_ny_low.pdf \(naturstyrelsen.dk\)](#)

Naturbeskyttelsesloven - §3:

Hvor på bedriften:

Lille stykke beskyttet mose syd for mark 4-0.

Læs om hvad du må og ikke må på dine udpegede §3-områder her: <https://mst.dk/media/128594/er-der-beskyttet-3-natur-paa-din-ejendom-pjece.pdf>

Historiske beskyttelser:

Hvor på bedriften:

Der findes ingen beskyttede diger på bedriften.

Læs om hvad du må og ikke må på beskyttede sten- og jorddiger her: [Folder om Sten- og Jorddiger \(slks.dk\)](#)

Læs om hvad du må og ikke må på fredede fortidsminder her: [Gravhøje \(moesgaardmuseum.dk\)](#)

Overordnede betragtninger om bedriftens naturtilstand:

Bedriften ligger i Kolding kommune. Det meste af bedriften er i drift. Det permanente græs fungerer som buffer mellem omdriftsarealerne og vandløbet. På mark 1-0 er der surkirsebær, som der holdes høns under. Udover høns er der også hold af kvæg, får og grise. I fremtiden er der et ønske om at introducere fårene til surkirsebærplantagen til afgræsning. Bedriften er selvforsynende med foder til alle dyr. Jordbunden på bedriften er udelukkende lerjord. De omkringliggende arealer er primært opdyrkede.

Naturmæssigt er det, der falder i øjnene, vandløbet der kører langs hele den vestlige grænse af bedriften, samt §3-mosen på mark 4-0 og 5-0. Hele åens forløb har en HNV-værdi (Høj NaturVærdi) på mellem 3 og 4, hvilket indikerer at der er plads til liv i og ved åen (se figur længere nede i referatet). Der er en interesse fra bedriftens side i at gøre markerne endnu mindre, så der kan dyrkes en større variation af afgrøder. De nye marker må gerne adskilles af volde, levende hegn, stenbunker eller lignende.

Permanent græs:

Bedriften har i alt 1,55 hektar med status som permanent græs, hvilket svarer til 25,88% af ejendommens bruttoareal. Det ligger markant højere end landsnormen, der er fastsat til 8%. Naturkvaliteten af det permanente græs er i den gode ende, da det ligger langs åen, og bliver afgræsset af kvæg og får. Hvis vi kigger på omkreds til areal-forholdet (O:A) af de permanente græsarealer, ser vi at de i gennemsnit har 696 meter kant per hektar areal. Det ligger højere end vores fastsatte baseline på 300, som indikerer, at marken har en størrelse der tilgodeser biodiversiteten. De permanente græsmarker er aflange, og der er ingen steder hvor der er langt mellem kanterne. Det gør det nemt for insekter og andet liv at bevæge sig over markfladen. Derudover skråner marken relativt stejlt fra omdriftsmarkerne og ned til åen, som giver forskellighed i mikroklima, og dermed plads til flere arter.

Permanente landskabselementer:

Opgørelsen af bedriftens landskabsdata viser 0,58 hektar permanente landskabselementer. Det svarer til 9,68% af bruttoarealet og ligger derfor over den fastlagte baseline på 6%. Landskabselementerne er alle de steder på bedriften der ikke dyrkes – altså, de vedvarende elementer der skaber grundland for at biodiversiteten kan udvikle sig. Med mere end 6% af bedriften som landsskabselementer, betyder det, at der er fin plads til liv omkring markerne. De fleste landsskabselementer ligger som buffer rundt om hele ejendommen. Dette er fornuftigt, da naboerne er konventionelle landbrug. Landskabselementerne er i form af grusveje og læhegn. Hvis vi kigger på omkreds til areal-forholdet (O:A) af landskabselementerne, ser vi at de i gennemsnit har 7267 meter kant/hektar areal – landskabselementerne har derfor en meget god størrelse ift. at hjælpe insekter og andre dyr med at bevæge sig omkring omdriftsarealerne.

Omdriftsmarkerne:

Omdriftsmarkerne er primært lagt ud som omdriftsgræs og vårkorn.

Forholdet mellem omdriftsmarkernes omkreds divideret med deres areal (O:A) er beregnet til 843, hvilket er langt over den fastsatte baseline på 200. Det betyder, at omdriftsmarkerne i gennemsnit har en størrelse der tilgodeser bevægelsen af dyr og insekter over markfladen. Omdriftsgræsmarkerne har dog ikke reelle skel som det er lige nu, og derfor vil O:A af omdriftsarealerne falde lidt. Det ligger dog stadig langt over 200, men det er især her vi skal gribe ind, hvis vi vil forbedre vilkårene for insekter og andet liv.

Forslag til tiltag

1. Småbiotoper

Småbiotoper er en ny ordning hvorved man kan øge potentialet for biodiversitet på bedriften ved at bringe naturelementer ind på markfladen. Under biodiversitetstjekket snakkede vi om hvordan man kan bruge de 4% uproduktive arealer, uden at det skal være besværligt for driften (som f.eks brak kan være). På denne bedrift har I et ønske om at gøre markerne mindre, så der kan dyrkes 3 forskellige kornafgrøder. Denne opdeling kan skabes ved at lave småbiotoper som f.eks insektvolde eller levende hegn.

Småbiotoper må udgøre op til 50% af markens areal (dog maks 1 ha. Per småbiotop), og dermed indgå som GLM-8 krav om 4% uproduktivt areal. Her må man gerne lade arealet gå i naturlig succession – dermed vil en passende botanik opstå, eller man kan hjælpe det på vej ved at bruge en såblanding (se anbefalede blandinger længere nede på siden). Fordelen ved at indtegne de 4% som småbiotoper at de kan etableres med en langtidsholdbar, faunavenlig urteblanding, som kræver minimal årligt vedligehold, eller at de kan tilplantes med træer og buske. Hvis man vælger at plante mindre træer eller buske, kan der søges om tilskud til planterne gennem Vildtplantningsordningen: [Plant for Vildtet \(Naturstyrelsen\)](#). Husk at søge om permanent genopdykningsret ved etablering af småbiotoper, så man ikke risikerer at det overgår til beskyttet natur hvor man ikke må udføre landbrugsaktiviteter.

I Vejledningen om Grundbetaling og Tilskudsberettigede Arealer finder man mere information om småbiotoper under sektion 6.10 (side 47).

2. Insektvold

Opdel markerne 1-2 – 1-5 med faste strukturer i skel. Det giver mulighed for overvintring tæt på marken for de nyttedyr, der skal være klar, når skadedyrene kommer. Det kan også fungere som gemmested for mindre markvildt.

Striberne kan laves flade, hvis der fortsat skal kunne køres i dem. Værdien er dog bedre, hvis de laves som en insektvold, hvor der pløjes jord op fra begge sider i en højde på ½-1 meter. Det er vigtigt at undgå en skarp kant fra insektvolden ind mod selve marken, som bl.a. små kyllinger og løbebiller vil have svært ved at krydse. Det er bedst, hvis kanten udjævnes med f.eks. en harve efter pløjningen. Hvis man er bekymret for det ekstra arbejde det kan medføre at have en vold i skel, kan man vælge at afslutte insektvolden før markens kant, så der endnu er plads til at køre omkring. Der er intet krav om at en insektvold skal gå helt til grænsen – man kan nøjes med at lave flere mindre segmenter i skel, hvis det er nemmere.

Tilså med tuegræsser (timoté, hundegræs, strandsvingel, engsvingel, rødsvingel) og noget blomstrende (kællingetand, rødkløver, alm. røllike, vild gulerod, f.eks <https://www.dsv-froe.dk/sorte/5492>). Eksempelvis har DLF en økologisk frøblanding med timoté og hundegræs (Insektvold og redeskjul økologisk). Desuden forhandler Økofrø flere forskellige tuegræsser. Generelt ligger udsædsmængden typisk på 10-15 kg/ha, men forhør jer om udsædsmængden hos producenten, da der kan være stor forskel på frøblandingerne som markedsføres.

Såningen bør finde sted i august – september eller alternativt i det tidlige forår.

En insektvold skal normalt ikke plejes. Det første år kan der dog blive problemer med flerårige ukrudtsarter som f.eks. tidsler. Hvis ukrudtsmængden i løbet af det første år bliver for voldsom, kan det være nødvendigt med pletvis slåning.

Skal insektvoldene indgå som GLM-8, kan de indberettes som småbiotoper.

3. Skovlandbrug

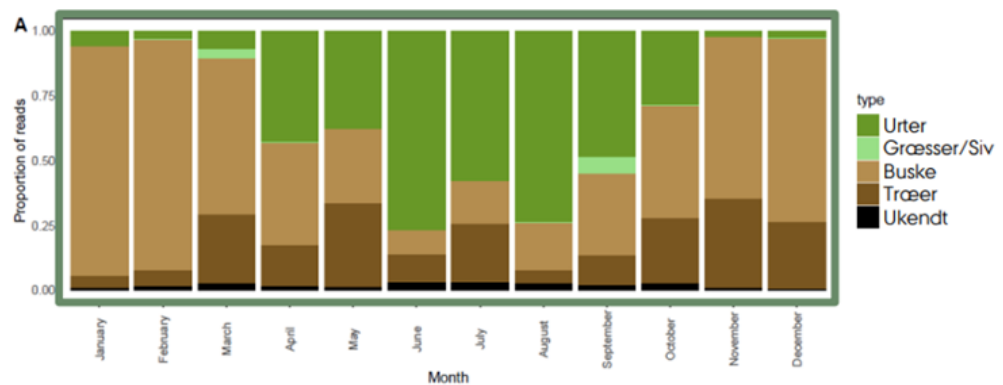
Det bliver nemmere og nemmere at etablere og få støtte til skovlandbrug. I den nye ordning "skovlandbrug" findes der egentlige afgrødekoder til skovlandbrug. Se dette fakta-ark for inspiration til mulighederne med skovlandbrug: https://icoel.dk/media/meflzpqw/3_4_regler_skovlandbrug_2023.pdf

I Vejledningen om Grundbetaling og Tilskudsberettigede Arealer finder man endnu mere information om småbiotoper under sektion 6.8 (side 43).

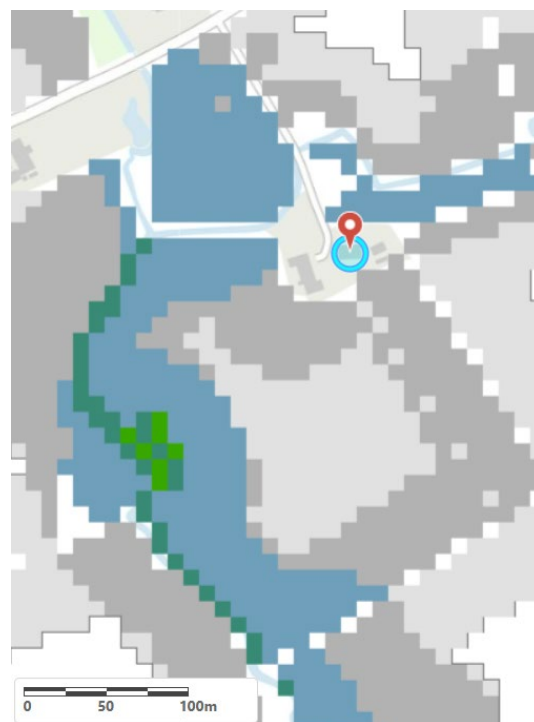
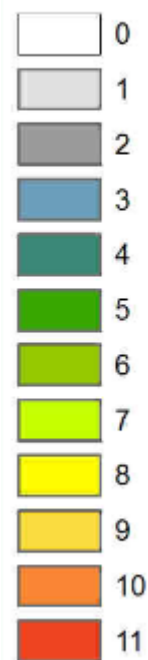
Opsamling

Browsing varierer med sæson- græsudbud...

Hos helårsgræssende kvæg på mols-laboratoriet viser DNA fra gødning at løv fra buske og træer udgjorde mellem 20-35 % i sommermånederne (Thomassen et al., 2023)

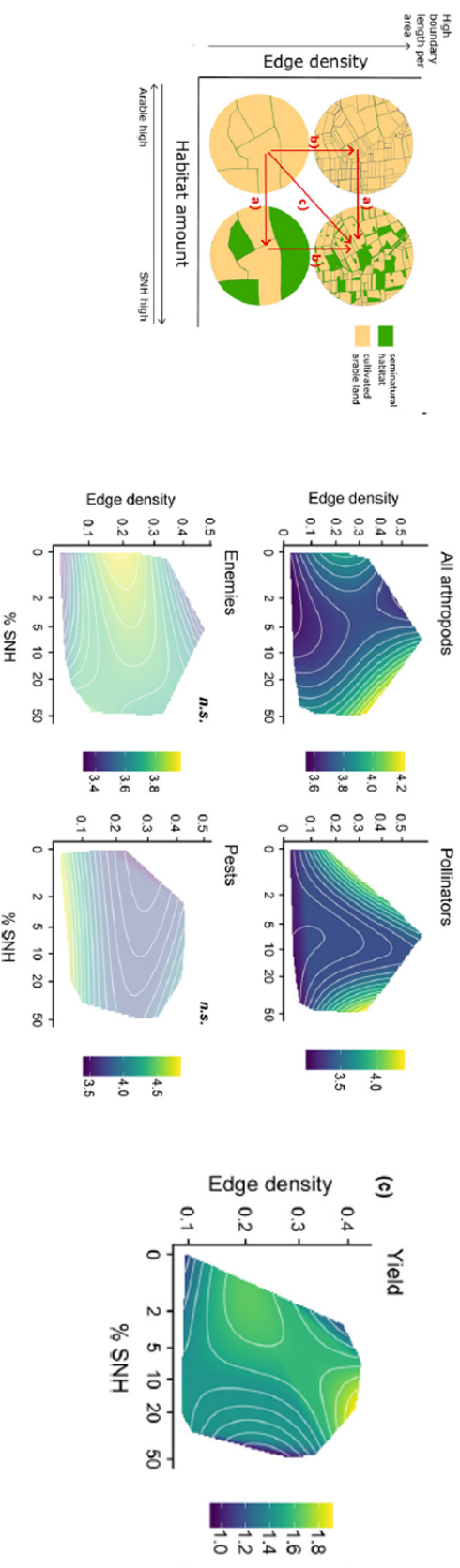

HNV

Kanttæthed – randeffekt af halvnaturlige habitater (småhabitater)

Syntese af 49 studier over i alt 1515 landskaber fra hele Europa (Martin et al., 2019)

Kanttæthedseffekt i skovlandbrug? Måske er skovdelen i skovlandbrug sammenlignelig med en småbiotop (SNH)?

10 BUD PÅ PRIORITERING AF NATUREN PÅ BEDRIFTEN

1. Respekter det landskab og den historie ejendommen består af

Værn om lokalområdets landskabelige æstetik, herunder egnstypiske landskabstræk, kulturhistoriske landskabslementer og udsigtspunkter. Dette opnås ved, at landmanden er bevidst om, hvor disse findes på ejendommen, og at der tages hensyn til dem i gårdens udvikling og drift.

2. Kend og plej ejendommens udpegede og beskyttede naturtyper

Værn om agerlandets udpegede og bevaringsværdige naturtyper (Natura 2000 og §3) ved at bevare dem og deres naturværdier for eftertiden. Dette opnås ved, at landmanden er bevidst om deres tilstedeværelse, beskytter og plejer dem og skaber sammenhæng mellem dem, ved at udtage jord til nye naturområder.

3. Kend og forvalt ejendommens ansvarsarter korrekt

Deltag aktivt i arbejdet mod at opfylde målsætninger i nationale forvaltningsplaner for vilde arter af dyr og planter. Det gælder både indsatser for truede arter (krybdyr, padder, flagermus m.fl.) og indsatser mod arter som skal bekæmpes, fordi de regnes som invasive eller skadedyr (bjørneklo, mink, mårhund m.fl.).

4. Bevar og etabler arealer med rindende og stillestående vand

Vær bevidst om naturværdien af åbne vandspejl i landbrugslandet.

Beskyt og plej de eksisterende vandløb og vandhuller for at bevare eller opnå en gunstig naturtilstand, og udnyt de muligheder, som ejendommen indeholder, til at etablere nye vådområder.

5. Skab varierede bevoksninger med træer og buske

Værn om ejendommens bevoksninger med træer og buske. Det gælder for såvel egentlige skovområder som for mindre træ- og buskbevoksninger ude i dyrkningsfladen – plantede eller naturligt opståede. Plej bevoksningerne mod en landskabstypisk tilstand med hjemmehørende træ- og buskarter, med dødt ved og andre forhold, der understøtter et varieret dyreliv.

6. Vedligehold permanente græsarealer i flader og striber

Vær bevidst om naturværdien af permanente græsarealer på ejendommen. Det gælder både større våde, tørre og næringsfattige arealer, der er udtaget/udtages af omdrift, og eventuelt plejes med ekstensiv afgræsning eller høslet, samt smalle bræmmer, der efterlades som tilgroet bufferzone langs eksisterende naturområder, markskel og andre landskabs-elementer.

7. Opbyg en sund jord med rig jordfauna

Vær bevidst om værdien af jordbundens biodiversitet. En mangfoldig jordfauna opbygges og opretholdes gennem gunstige jordbundsforhold, varierende sædskifter med efterafgrøder, skånsom jordbearbejdning og dødt organisk materiale, der kan omsættes af de jordlevende arter af dyr, svampe og bakterier.

8. Skab varieret markflade i struktur af permanente landskabslementer

Vær bevidst om markfladens funktion for den fødekæde, der er tilknyttet det dyrkede landbrugsareal. Bevar og/eller etabler midlertidige felter og striber, som udgør gode levevilkår for de marklevende arter i form af yngle-, skjule-, varme- og fødesøgningssted, som en integreret del af markens sædskifte og drift.

9. Kend og bevar ejendommens værdifulde punktbiotoper

Respekter selv små og enkeltstående naturelementers (punktbiotopers) værdi for plante- og dyrelivet.

Bevar og beskyt derfor gamle hule træer, stenbunker m.m. mod skadelig påvirkning, genopret forringede elementer og skab nye elementer - gerne i sammenhæng med eksisterende større naturarealer.

10. Udnyt ejendommens naturressource med respekt

Brug den naturressource, der findes på bedriften under stor respekt. Uanset om denne udnyttelse omhandler en egentlig produktion, eller den foregår som rekreative aktiviteter, skal den ske på naturens præmisser, og i samspil med de naturlige processer, som har førsteprioritet

GLM 8:

STRATEGIER FOR UDTAGNING AF 4 % UPRODUKTIVT AREAL

STRATEGI 0: UDTAGNING HVOR MAN NEMMEST OPFYLDER KRAVET

STRATEGI 1: UDTAGNING LANGS BESKYTTET NATUR

STRATEGI 2: UDTAGNING – MARKKRAT OG GLM-ELEMENTER

STRATEGI 3: UDTAGNING AF MARKER FELTER MED LAVT UDBYTTE

STRATEGI 4: UDTAGNING – EFFEKTIV MASKINTID

STRATEGI 5: UDTAGNING SOM EN AKTIV DEL AF SÆDSKIFTET

STRATEGI 6: UDTAGNING FOR AT FREMME NYTTEDYR

STRATEGI 7: UDTAGNING FOR AT FREMME UDVALGTE ARTER

STRATEGI 8: UDTAGNING MED JAGTTEKNISKE HENSYN

Permanente landskabselementer

- Procent af bedrift med landskabselementer
- Landskabselementets form
- Landskabselementets alder
- Passende indslag af levende og dødt ved
- Blomstrende buske og karplanter
- Læ og ly samt overvintringsmulighed
- Solindfald med lys og varme

Permanent græs

- Procent af bedrift med permanent græs
- Størrelse og form af græsparceller
- Tid siden seneste ompløjning
- Placering med højt naturpotentiale
- Naturfremmende græsning
- Åbent vand eller fugtige områder
- Passende indslag af småtræer og buske
- §3-status

